

הסביבות

עלון להפצת המוסר

"אוהל יוסף" - גובהרדוק ירושלים

ע"ש ישיבתו הראשונה של רבינו גרשון ליבמן זצ"ל נוסדה גטו וילנא תש"ב

גליון מספר 295 (328)

פרשת חקת

תמוז תש"פ

דגל המוסר לרבינו גרשון ליבמן זצ"ל

"ויראו כל העדה כי גווע אהרון,

ויבכו את אהרון שלש יום כל בית ישראל" (כ"י-כ"ט)

אומר רש"י ז"ל: כל בית ישראל, האנשים והנשים, לפי אהרון. מה היו המריבות ביניהם כל כך מרובות?

שהיה אהרון רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה הנה למשל אצלנו. אנו רואים שבי"ה כבר שלשים שנה אנו כאן, כמה זוגות נישאו בישיבה, ואף פעם לא היו גירושין. זה הודות לחינוך שלנו לזיווג, להכנעה, לשלום. כמה זה נפלא וכמה זה מנוגד למה שאנו שומעים בעולם, הרבה גירושין, כמה קטטות! כמה מריבות! אז אנו מבינים ש**כדאי לאדם לחיות בסביבה שלנו**, סביבה של תיקון המידות, שלום בית, עמידה בנסיונות וכו', אבל להסיק מכך שזהו העיקר היחידי?

כתיב ברמב"ן: "ויפול על פניו" ולא נאמר ויפלו, כי אהרון במוסרו ובקדושתו לא ענה דבר בכל המחלוקת הזו ויהיה כמחריש וכמודה לקורח, ולהשכיח שלום, אך לא הצליח. מעלתו של קורח גרמה לו שהוא **המשך בעמוד ב'**

והנה בני ישראל במדבר, דור דעה, הגיעו להשגות גבוהות ברוחניות: קבלת התורה וכל הניסים במדבר, שמלתד לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה" וכל ניסי המן, הבאר וכו'.

ואיך לכאורה מה היה צורך אצלם שאהרון הכהן, ישכין שלום ביניהם, עד כדי כך שבכו אותו שלשים יום. "שלושים יום" כמה אפשר לבכות! ורק בגלל הדבר הזה של השכנת שלום! עד כי זה השכיח מהם את חובותיהם כלפי משה רבנו שלא כולם בכו אותו "כמו שבכו את

תוצאת התאוה

בציווי על הבאר כתוב "והוצאת להם מים מן הסלע, והשקית את העדה ואת בעיירם" ובזמן שניתנו המים כתוב "ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעיירם" בציווי לא הוזכר מים רבים, והוזכר בפסוק "ואת" בעיירם, וכשניתנו היו "מים רבים", הוזכר ביחד העדה ובעיירם. ומדוע?

אם האדם אוכל מזון רוחני מידו של הקב"ה - אין הוא צריך לכמות גדולה, ודי לו במעט כדי לשבוע, וכבר נתברכו ישראל "ואכלתם לחמכם לשבע" - שיהא אוכל ומתברך במעיו. ולא בלבד שמספיק לו מעט, אלא, מה שהוא מסתפק בכך, היינו המועט מתברך אצלו להיות הרבה.

הבוטח בה' - מלבד המעלה הגדולה שיקבל את בטחונו, הלא בבטחונו הוא מתנתק מנפשו הבהמית, וע"י כך המזון שאוכל נעשה רוחני יותר- וזהו גם סיבה שלא יצטרך הרבה, ויספיק לו מעט מזון, כדי להיות שבע כמו שאוכל הרבה.

בתחילה היה צריך להתקדש שמו ית' על ידם- ולכן לא היו צריכים מים "רבים", והייתה שתיית העם רוחנית והברכה הייתה באיכות המים - ולכן חלוק שתיית העם "ואת" משתיית הבהמות. אבל אחר שלא נתקדש שמו ית' - מעתה צריכים הם למים "רבים" ונתברכו בכמות המים, ושתיית האנשים שווה היא לשתיית הבהמות וזהו דכתיב "העדה ובעיירם" [משך חכמה ה"אור שמח"]

בעל התאוה - מעונין הוא להיות שבע ולכן הוא רוצה שיהיה לו הרבה, אבל האמת, שכל מה שצריך הרבה זהו מחמת שהוא בעל תאוה ואם היה מקדש את שמו ית', ועושה את מורו ורוננו ית', יהיה שבע בכחות אוכל.

התאוה - נראית כאילו היא הכח כדי להשיג את צרכי האדם, אבל האמת שהיא מרחיקה את האדם להשיג את צרכיו. ונעשה הוא צריך יותר, ואף נהיה שווה לבהמה. וכבר אמר רבי דוד בליאכער זצ"ל הי"ד "חז"ל אמרו שולחנו של אדם הוא מזבח, המאכל הוא הקרבן. והיום האדם הוא הקרבן והמאכל מקריבו".

בהתבוננות עמוקה על צרכי החיים- נחוש בזה, ונתרחק מתאוות הבהמית, ובכך נושפע יותר אף מן המועט.

הסביבות

דגל המוסר..... עמוד א'
פתגמים ואמרות..... עמוד ב'
על פרשת השבוע..... עמוד ב'
מי מריבה..... עמוד ג'
עמל התורה..... עמוד ג' ד'

מעשה רב

עמלה של תורה

הוא הרצה לפני השואל תשובה נפלאה שהאירה את הסוגיא באור חדש, אור יקרות, ובשמחה של תורה שב התלמיד לגמרתו, להמשיך לעסוק במשוח חייו.

עודנו שקוע בהרהורים על התירוק הנפלא, שמע התלמיד רחש קל סביבו, הוא הרים את עיניו ולהפתעתו ראה את ראש הישיבה עומד לידו ובפיו דבר מה אליו, "סליחה, התירוק שעניתי לך אינו אמיתי, צריך עדיין לעיין בקושייתך...!" טרם הספיק הבחור לשאול מהו הפקפוק בתירוק שהיה נראה כה נפלא, הסתלק הרב מהמקום, והתלמיד נשאר תמה ומסוקרן...

היום תם, והבחור נשכב לישון, לאחר שעברו עליו שעות רבות של עיון בכל צדדי הסוגיא כדי לנסות להבין מדוע חזר בו ראש הישיבה מהתירוק, ולפתע באמצע הלילה, נקישות נשמעות על דלת חדרו, התלמיד התעורר, הביט בשעונו, ארבע בבוקר!! מי נוקש בשעה זו על הדלת? והנה נקשה נוספת, ועוד אחת...

הוא הרצה לפני השואל תשובה נפלאה שהאירה את הסוגיא באור חדש, אור יקרות, ובשמחה של תורה שב התלמיד לגמרתו, להמשיך לעסוק במשוח חייו. עודנו שקוע בהרהורים על התירוק הנפלא, שמע התלמיד רחש קל סביבו, הוא הרים את עיניו ולהפתעתו ראה את ראש הישיבה עומד לידו ובפיו דבר מה אליו, "סליחה, התירוק שעניתי לך אינו אמיתי, צריך עדיין לעיין בקושייתך...!" טרם הספיק הבחור לשאול מהו הפקפוק בתירוק שהיה נראה כה נפלא, הסתלק הרב מהמקום, והתלמיד נשאר תמה ומסוקרן...

היום תם, והבחור נשכב לישון, לאחר שעברו עליו שעות רבות של עיון בכל צדדי הסוגיא כדי לנסות להבין מדוע חזר בו ראש הישיבה מהתירוק, ולפתע באמצע הלילה, נקישות נשמעות על דלת חדרו, התלמיד התעורר, הביט בשעונו, ארבע בבוקר!! מי נוקש בשעה זו על הדלת? והנה נקשה נוספת, ועוד אחת...

הוא הרצה לפני השואל תשובה נפלאה שהאירה את הסוגיא באור חדש, אור יקרות, ובשמחה של תורה שב התלמיד לגמרתו, להמשיך לעסוק במשוח חייו. עודנו שקוע בהרהורים על התירוק הנפלא, שמע התלמיד רחש קל סביבו, הוא הרים את עיניו ולהפתעתו ראה את ראש הישיבה עומד לידו ובפיו דבר מה אליו, "סליחה, התירוק שעניתי לך אינו אמיתי, צריך עדיין לעיין בקושייתך...!" טרם הספיק הבחור לשאול מהו הפקפוק בתירוק שהיה נראה כה נפלא, הסתלק הרב מהמקום, והתלמיד נשאר תמה ומסוקרן...

היום תם, והבחור נשכב לישון, לאחר שעברו עליו שעות רבות של עיון בכל צדדי הסוגיא כדי לנסות להבין מדוע חזר בו ראש הישיבה מהתירוק, ולפתע באמצע הלילה, נקישות נשמעות על דלת חדרו, התלמיד התעורר, הביט בשעונו, ארבע בבוקר!! מי נוקש בשעה זו על הדלת? והנה נקשה נוספת, ועוד אחת...

להקדשת זכויות העלון, להצלחה לך ולב"ב ברוחניות וגשמיות, או להנצחת הקרובים לך

בסך 200 ₪ לגליון - תוכל לזכות לשעות רבות של חיזוק בלימוד התורה והמוסר לתרומות באשראי מאובטח לחץ כאן

דגל המוסר חקת / המשך

עושה כדבר משה ומקיים גזירת מלך. הוא היה מוכן לוותר על הכל, לתת הכל וכו'. **המעלה גורמת לחסרון**, כי המעלה גורמת לכך שהאדם רואה כל מעשיו כשירים בעיניו, והכל בעיניו רק לשם שמים. **פעם אחת** נסעתי עם רב גדול אחד ברכבת. ושם בתחנה ראינו בן אדם שישב בהרגשה של חשיבות גדולה ולא זו, כמו פסל. שאלתי את הרב שעל ידי: "מה הוא חושב עכשיו האדם הזה? באילו מחשבות הוא כל כך שקוע?" וכך היתה התשובה: **"הוא נתון במחשבה אחת ויחידה: אני, אני ואני, ורק אני. רק בזה הוא נתון"**. האדם רואה רק את עצמו, והכל מגיע לו וכל מה שהוא עושה, זה לשם שמים, ואז אינו מתחשב עם דעת הזולת, זהו המקור למריבות ולחוסר שלום בית. גם בני ישראל במדבר כל כך התרעמו על השי"ת, והדבר כל כך קשה בעיניו יתברך, במקום שישימו את ליבם לרוב הטובות שעשה להם. גם האדם אינו סובל כשבאים אליו בתרעומות. וכל שכן, אם יש כפיות טובה. וטוב כשיש אחד שמשכין שלום ומשכך את התרעומות, ועל כן בני ישראל, הרגישו את כוחו ואת הטוב שבאהרון הכהן, רק אחר פטירתו, רק כשנעדר מהם הטוב ההוא, "ויראו כל העם כי גועה אהרון", רק אז בכך, כי חששו שמהיום אין מי שיעזור להם לעבור את הנסיונות ואת המצבים.

כך גם עלינו להרגיש כמה טובה הסביבה שלנו שבה אנו מתחנכים להתגבר על הנסיונות ולשלום בית, ולא לחכות עד שמגיעים למצב של "אין הטוב ניכר אלא בהעדרו", לא לחכות עד ל"ויראו כל העם כי גועה אהרון" ואחר כך להתחיל לבכות אלא יש להתמיד בלימוד המוסר. להכניע את הגאווה הארורה ואת השאיפה לכבוד, ואז מתבטלות מאליהן כל המריבות ומשיגים את השלום האמיתי.

ערער על כל המנהיגות. וכך גם תלמידי רבי עקיבא, לא נהגו כבוד זה בזה. איך ייתכן? אלא זה בגלל המעלה הגבוהה שבה היו נמצאים, ובוודאי כל אחד מעשיו כשרים בעיניו, והכל עם סימוכין מהתורה. דווקא שם הסכנה הכי גדולה, וגם אצלנו אם אנו רואים כמה פעמים מריבות והתמודדויות, זה נובע הרבה פעמים מהמעלה. וכך אמרו תמיד מתנגדי נובהרדוק, שדווקא בנובהרדוק מרובים המצבים של קפידה על הכבוד. רק זה? זו גזומא. בני ישראל במדבר עשו מזה ענין גדול, הענין של שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו, עד שכל נטייתם הייתה רק לאהרון הכהן בגלל שהיה משכין ביניהם אהבה ושלום. ועכשיו שאהרון הסתלק, כמה הם בוכים, כמה הם מצטערים ודואגים שמא עכשיו יחסר להם שלום בית. ואף על פי שנמצא על ידם רב גדול כמשה רבנו, ולכאורה לא יהיו צריכים להגיע בכלל למצבים של קטטות ומריבות, ובכל זאת, רואים שזה לא השפיע.

אלא אפשר להעיר מכאן, שזה בגדר כל הגדול מחברו, יצרו גדול ממנו אמנם בני ישראל במדבר עומדים בדרגות גבוהות, אבל זה גופא, הביא לערעור ביחסים ביניהם עד כי הרגישו כמה גדולה היא המעלה של השלום. וכן רואים בקורח ועדתו, שדווקא בגלל המעלה הגדולה שלו, נגרמה אצלו הטעות, ובא לחלוק ולרבי עם משה רבנו, וכן אומרים חז"ל: שקורח שפיקח היה מה ראה לשטות זו, אלא עינו הטעות. לכאורה התירוץ עינו הטעות, אינו מתרץ ואינו מספיק. המעלה והפקחות הגדולה שלו הם הן שגרמו לו לטעות, עד כי הגיע לבאר שחת. ועד כדי כך שגם אהרון לא הצליח במקרה זה להשכין שלום, ובודאי שהוא ניסה והשתדל הרבה. כך הפסוק אומר וישמע משה, ויפול על פניו, אבל אהרון אינו מוזכר, וכמו שכתוב שמעלת קורח גדולה ממעלתו, אבל הוא

דברי רבותינו בעלי המוסר על פרשיות השבוע

רבי יחזקאל סרנא זצ"ל

"יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" (כ' - י"ב)

רבי יחזקאל סרנא אמר באחת השיחות; בוא וראה מה כוחו של אדם אחד ברגע אחד, לדוגמא: אדם הראשון חטא חטא אחד, וברגע אחד בלבד, וכל העולם נשתנה מן הקצה אל הקצה. אברהם אבינו, עם כל מעשיו הכבירים להפצת אמונת ה' בעולם, רק אמר "במה אדע כי אירשנה" ונגזר על בניו גלות קשה במצרים. כמוכן משה רבנו, עבד ה', רועה ישראל ומקבל התורה מסיני שעליו נאמר "לא קם כמשה", בגלל חטא קל דק מן הדק במי מריבה, שאינו יורדים לסוף עניינו להבינו, נענש שלא נכנס לארץ ישראל. ומה ההשלכה מאי כניסתו לארץ? שכל עתידו של עם ישראל מאז ועד היו השתבש, כמו שכתוב בחז"ל שאם היתה הארץ ניתנת על ידי משה, היה זה לנצח נצחים ולא היתה ניטלת מהם כלל, וברגע אחד של חטא, מהפיכה שלימה מתחולל בעולם. וזה מה שהגמ' בקידושין [מ':] אומרת "עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה".

ואם במידת פורענות הדין הוא כך, במידה טובה לא כל שכן, שיחיד יכול בכוחו לחולל נפלאות בעולם וללא כל קושי. וזה היה ההספד שהספיד רבי יחזקאל את ה"חפץ חיים" בהיכל ישיבת חברון, שמתוך מקום קטן ופינה קטנה בעיירה ראדין, האיר באור התורה את כל קצווי תבל, ועל זה נאמר "בפיך ובלבבך לעשותו", כל אחד באשר הוא נתן לו הקב"ה את הכח לכך.

רבי יצחק בלאזר זצ"ל

"ולמה העליתונו ממצרים להביא אותנו אל המקום הרע הזה" (כ' - ה')

רבי יצחק בלאזר בספרו "כוכבי אור" [עמוד ע"ו] שואל, כלל ישראל נמצא במדבר ורואה בחוש איך הקב"ה נושא אותם על כנפי נשרים, בהנהגה ניסית מחוץ לדרך הטבע. איך אפשר להבין שהעזו להמרות פי השם יתברך ועוד לבוא בטענות בסגנון של "למה העליתונו ממצרים וכו' למה הבאתם את קהל ה' אל המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו"? ומתרץ, עם ישראל ודאי ראו את הניסים, ודווקא משום שראו איך שהקב"ה מנהיג אותם מחוץ לדרך הטבע, הם היו בפחד תמידי שאם יקלקלו אפילו מעט, ישנה הקב"ה את הנהגתו וישיארו במצב סכנה. לכן הם רצו שהקב"ה ינהג איתם הנהגה טבעית, שגם אם אדם חוטא, הקב"ה לא ממחר להענישו, וכדברי הגמ' 'בעבודה זרה [נ"ד:] "עולם כמנהגו נוהג ושוטים שקלקלו עתידין ליתן את הדין".

זו היתה טענתם של כלל ישראל, שאינם מעוניינים בהנהגה ניסית, מחשש שבכל רגע תוסר מהם אותה הנהגה ועלולים למות, לכן הם באו בטענה "למה העליתונו ממצרים", טוב היה לנו להישאר בהנהגה הטבעית כפי שהיתה במצרים, מאשר לחיות בחוסר ביטחון בהנהגה ניסית.

מחשבת מוסר

אמרות ופתגמים

<p>"בני אדם בחייהם הם ישינים, וגמותם יקיצו משנתם" (ח"י המוסר)</p>	<p>"הנכבד כשימאם בעולם—ינעו, והשפל כשימאם בעולם—יתגאזז" (ר' שלמה אבן גבירול)</p>	<p>"ימות לבדו איש במותו, אך רבים אשר תמית לשון שקר" (ח"י המוסר)</p>	<p>"אם תרצה לחזיר וזאדם, תן לו שלטון, הרשע יתגאזז והטוב ינעו" (מעין החכמה)</p>	<p>"כל הכועס חכמתו מסתלקת ממנו. לא אמרו כמה נעם וכמה חכמה, שגם נעם כל שחזא יש בכוחה לסלק מ"ס שערי חכמה" (מורה"א ולדשיין זצ"ל)</p>
---	--	---	--	---

נקודה בפרשה / עמל התורה

אדם כי ימות באהל - ממיית עצמו על דברי תורה

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (וי"ט - י"ד)

הגמרא בברכות (ס"ג: ג) אומרת, אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה.

שואל החפץ חיים הרי כתוב "וחי בהם", ודורשים ולא ימות בהם! ומתוך, על פי רוב משתמט האדם מעשיית מצוות ומעשים טובים כי הוא טרוד ואין לו פנאי, אבל כשמגיע זמנו להיפטר מהעולם, אז אין לו כל תירוץ, הוא מניח את הכל ומתפנה לרגע הגדול. וזה מה שאמר, אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו, שמעלה על מחשבתו שהוא נטרד מהעולם, ואז שאלת הזמן לא תטריד אותו. ומביא החפץ חיים משל לסוחר גדול שהיה לו בית מסחר גדול ובו בילה את רוב שעות היום, כמעט לא היה לו זמן להתפלל במנין. עברו שנים, האיש התקרב לגיל זקנה, כוחותיו נתדלדלו, וחש כי יומו מתקרב וכי עליו יהיה לתת בזמן הקרוב דין וחשבון על פעלו. החליט "להכין צדה לדרך", וכבר למחרת הלך לבית הכנסת להתפלל במנין, ולאחר התפילה נשאר ללמוד שעותיים. כששב למסחרו כעבור כמה שעות, שאלה אותו, הרי כל החנות מלאה סוחרים, היכן היית? הייתי טרוד והתעכבת בדרך. למחרת, כשראתה שבעלה מאחר, הלכה לחפשו בבית הכנסת, ולתדבבתי מצאה אותו יושב ולומד. התחילה לצעוק עליו בקול, מה זה איתך, וכי יצאת מדעתך, החנות מלאה קונים ואתה יושב ולומד. לא איכפת לי ההפסד שאתה גורם לנו, אבל וכי אפשר לגרש קונים מהחנות בו בזמן שכל הסוחרים מסביב מתחרים בנו? אמר לה בעלה, שמעי נא, מה היית עושה לו בא מלאך המוות ואומר לי, הגיע זמנך להיפטר מהעולם בוא עימי, וכי הייתי יכול לומר לו אין לי זמן עכשיו כיון שהחנות מלאה קונים, א"כ תוכלי לחשוב כי עכשיו אני מת, ומה איכפת לך אם בעוד שעותיים אקום לתחיה ואבוא לעזר לך? זו כוונת דברי חז"ל "אין דברי תורה מקיימים אלא במי שממת עצמו עליה", אדם צריך לחשוב "שהוא מת", ועל כך אין לו תשובה כי אין לו זמן. רק אם יחשוב כך, יוכל ללמוד ולקיים את התורה הנותנת חיים ללומדיה ועושייה.

"החפץ חיים" על התורה בפרשת ואתחנן היה אומר בשם גאון אחד- שאדם

בספר "עץ החיים" מביא סיפור דומה, בתלמיד מ"עץ חיים" שהתייתם מאביו ונאלץ לעזור לאמו לנהל את החנות במשך מספר פעמים ביום. לפני חתונתו ניגש לשוחח עם רבו ר' איסר זלמן מלצר, ותוך כדי שיחה אמר לאותו תלמיד, בקשה לי אליך, בוא לישיבה ללמוד כל יום שעותיים, אחרי החתונה. ואם אמך תאמר לך שקשה לה לנהל את החנות לבדה באותן שעותיים, תאמר לה כך, תארי לעצמך שלפתע פתאום ולחכתי לבית עולמי, אולם את בית המסחר עליך להמשיך ולהחזיק. והנה אחרי שעה קמתי לתחיה, הרי אין לך מושג איזה שמחה ימלאו את פניך, בך היקר מכל, חי מחדש וקם לתחיה. אם ההתייחסות ללימוד של שעותיים בכל בוקר תהיה באופן כזה, הריני מבטיח לך שתוכל לעמוד בהצלחה.

צריך לשער בנפשו שלושה דברים, א. שאין לו אלא יום אחד לחיות. ב. שאין לו אלא פרק משניות אחד או דף גמרא אחד שבו הוא עוסק כעת. ג. שהוא היהודי היחיד בעולם שהקב"ה מצווהו על קיום התורה, ובו תלוי קיום העולם. כשהוא יחשוב שיש לו רק יום אחד לחיות, יעשה האדם כל מה שבכוחו לשוב בתשובה ולקיים מצוות ולא ידחה זאת למחר. כשיחשוב שאין לו אלא פרק אחד או דף גמרא אחד, לא יתעצל בלימודו, ולא יתפתה לעצת היצר שמרפה את ידיו, שיש לך עוד זמן עד שתסיים את המסכת. ואם יחשוב שכל קיום העולם תלוי עליו, יזדרז ויתחזק במעשיו מול טענות היצר המטעהו ואומר לו, בוודאי נמצאים אנשים אחרים מקיימי התורה כראוי, הם שיקיימו את העולם.

רבי יצחק בלאזר בספרו "תורה אור" מבאר לפי רעיון זה את המשך הפסוק "כל הבא אל האהל וכל אשר באהלו", שמי שלומד בדרגה של ממיית עצמו עליה, הרי כל מי שבא במחיצתו, מושפע מאור התורה וליבו נמשך לתורה ולעמליה. ואפילו הדומים מתעלה, וכמו שמביא ה"מסילת ישרים" [פרק א'] בשם הרמח"ל "הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו."

פעם עמד ר' יצחק הוטנר זצ"ל ודרש על ענין של עמל התורה וישב שם גם מרן ר' אהרון קוטלר זצ"ל. ואמר ר' יצחק הוטנר שמה שאמרנו חז"ל הלומד תורה מתוך הדחק אין כוונתו רק לדחוק של פרנסה, אלא גם לדחוק של כשרון, למי שלא התברך בכישרונות והלימוד אצלו נעשה בדחק ועמל, הוא זוכה לשכר הרבה מאד. לאחר הדרכתו לפני שהלך ר' יצחק הוטנר, חיפש את ר' אהרון קוטלר לומר לו שלום עליכם, ולא מצאנו חיפש וחיפש ומצאנו יושב ובוכה באחד מחדרי השיעורים בבני ההוא, שאלו ר' יצחק הוטנר למה ראש הישיבה בוכה? אמר לו ר' אהרון, שאחרי מה שהוא שמע שלימוד תורה מתוך הדחק זה גם מי שלא התברך בכישרונות והלימוד בשבילו בדחק ועמל גדול, ויש בה שרר גדול, אז הוא בוכה על מצבו מה שלא זכה לזה כלל, שהרי יש לו ישיבה ותלמידים, וגם כידוע התברך ר' אהרון בכישרונות נדירים של גאונות, ועל זה הוא בוכה שאין לא את המעלה של לימוד תורה מתוך הדחק כלל.

עמל התורה

בספר מח ולב מסופר על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל:

כשהעיר לו משהו שהוא מתעצל בענין מסוים ולכן נמנע מלעשותו, השיבו הגר"ח מינייה וביה: טעות בידך יש זריזות גם ב"לא תעשה". על הכהן הגדול אומרת הגמ' (ראה יומא יג.) כי רזיז הוא, ושם מדובר דווקא על זהירות מלהטמא. איני עצלן כמילי דעלמא, אני זריז בלימוד! זריזות זו היתה כל מהותו והדבר ניכר עליו היטב בעת לימודו. שוב ושוב, אין ספור פעמים, בסבלנות רבה וללא לאות, היה חוזר על נקודות בלתי ברוורות שהתגלו בעת הלמוד, עד שהדברים היו מאירים בבחיורותם.

בחדרו שבישיבת מיר היתה לו ספה שעל גבה היה מיסב שוכב ומייגע את מוחו בחשיבה מאומצת. מעמל הרכוז היו פניו מתלהטות, הזיעה היתה ניגרת מפניו פלגים פלגים, והעורקים במצחו היו תופחים כמאיימים

להתפקע. החברותות היו צוללים יחד אתו למצולות ים החכמה, ומי הטוהר היו אופפים אותם מכל עברי ישותם ומנתקים אותם מעולם ומלאו. אהבת התורה שלו היתה מדבקת, ובמחיצתו למדו והתרגלו לעמול בתורה ושוב לעמול בה.

בלימוד השוטף היתה נקודה זו - היגיעה - ערך מוביל והיו מקרים מיוחדים שנחרטו עמוקות בלב החברותות. באחד מימי החורף המקפאים בא הגר"ח ללמוד כשהוא עוטה מעיל פרווה. בלהט הלמוד ועמל העיון הוחם לו וגופו החל מגירי זיעה, בתחילה פשט את מעילו החם. לאחר מכן נאלץ להסיר אף את מעילו התחתון. כשנסחף בריחתא דאורייתא, הסיר אף את אפודתו והמשיך ללמוד כשרק כותנת דקה לגופו.

הגר"ח למד ירושלמי עם חברותא עד לשעת לילה מאוחרת במהלך הלימוד התגבשו פעם שבע או שמונה דרכים שונות להבנת הסוגיא, למחרת חזר הגר"ח כהרגלו באופן תמציתי על הלמוד מאתמול. כלאחר יד, פרש לעיני החברותא את כל הדרכים שהועלו בלילה

לקיים את מצות ה' אליו באופן מושלם וללא שינוי, וזו היתה השאלה שעמדה לפניו בעת ההיא.

היות שמשך חפץ מאד לקדש את שמו יתברך, החליט כי יפנה אל סלע אחר ואף ממנו יוציא מי, למען ידעו הכל כי אינו עושה כן מכוחו אלא רק על פי דבר ה' והנס יהיה גדול הרבה יותר, לפיכך פנה אל סלע אחר ואמר לבני ישראל שיבחרו סלע שהם רוצים שיצאו ממנו מים, וכאמור הכל היה במטרה לקדש את שמו יתברך.

זו אם כן היתה נקודת החטא, משום שאילו היה משה מקיים את ציווי ה' ולא הולך אחר השיקול השכלי, היה שם שמים מתקדש עוד יותר, שהרי מבואר במדרש שבעת שיצאו מים מסלע זה, נבעו כל סלעי המדבר מים חיים, ואם כך בלאו הכי היה מתקדש שם ה' נקודת התביעה על משה לפי דרך זו היא שהיה לו לילך אחר הציווי המפורש ואחר אמונתו בה', כי מקומה של האמונה הוא אחרי תום מקומו של השכל, ודוקא בדבר שאינו נראה הגיוני, שם נמצא ציווי האמונה ביתר שאת. זה המסר שעלינו ללמוד מפרשה זו, ההולך בתמימות ועל פי רצון ה' ללא חשבוניות ומחשבות עצמיות, אלא מבטל רצונו ודעתו לפני ה' לגמרי, הוא עובד ה' המושלם ביותר.

חטא מי מריבה / הסבא מנובהרדוק זצ"ל

חטא "מי מריבה" הוא אחת מן הפרשות הסתומות בתורה, ונשתברו קולמוסים רבים בדברי המפרשים לבאר את החטא של משה והדקות שבו. דרך מעניינת מאד לבאר נמצאת בספר מדרגת האדם של ה"סבא" מנובהרדוק זצ"ל, שכתב לבאר את החטא ואת המסר שעלינו ללמוד מכך: תחילה הביא ה"סבא" את דברי המדרש שהקב"ה ייחד למשה סלע מסויים לדבר עמו, ולא עם סלע שיבחר משה אלא רק מה שצוהו, וידוע, שתכלית הניסים אשר עושה ה' עם ישראל הינה קידוש שם שמים, למעל ידעו הכל כי ישועת ה' נמצאת עם ישראל בכל מקום שיהיו אף במדבר הצחיח.

מדרש שם מסופר שכאשר הלך משה לבצע את ציווי ה' להוציא את המים מן הסלע, התחילו בני ישראל לומר בינם לבין עצמם שהנס אינו כה גדול שהרי משה הכיר את המדבר בהיות רועה צאן בעבר, ולפיכך מן היתכן הוא מניח סלע מסויים שטבעו להוציא מים ואין כאן יציאה מגדר הטבע. כאשר שמע זאת משה התעורר ספק גדול בליבו כיצד ראוי לנהוג, מחד גיסא אם יקיים את ציווי ה' ככתבו וכלשונו להוציא מים דווקא מן הסלע שאילו היו פניו מועדות, יתכן שכבוד ה' יתמעט כי ישראל יתלו את יציאת המים במהלך טבעי הנובע מכוחו של משה ומהיכרותו עם המדבר. מאידך, עז היה רצונו

נקודה בפרשה / עמל התורה

פנינים והנהגות מגדולי ישראל

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (י"ט - י"ד) הגמ' בשבת [פ"ג]: אומרת, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל". הגמ' בברכות [ס"א]: מספרת, פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לר' עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים והיה עוסק בתורה. אמר לו עקיבא אי אתה מתיירא מפני המלכות. אמר לו ר' עקיבא, אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצין ממקום למקום. אמר להם מפני מה אתם בורחים, אמרו לו מפני רשתות שמביאים עלינו בני אדם. אמר להם השועל, רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם, כשם שדרו אבותי עם אבותיכם. ענו הדגים ואמרו לשועל, אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות, לא פקח אתה אלא טיפש אתה, ומה במקום חיותנו אנו מתייראים, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה. אף אנחנו, עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה "כי הוא חייך ואורך ימך" כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה.

שאל רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טלז בארה"ב, מדוע הוצרך ר' עקיבא למשל זה וסיפור כה ארוך, מדוע שלא יאמר לו את אותה תשובה עצמה שאמרו הדגים לשועל, התורה היא חיינו ובלעדיה אין לנו חיים ותו לא, איזו תובנה נוספת מצא רבי עקיבא במשל הדגים, שבשלה החליט לבסס י את דבריו על המשל הזה דווקא? התשובה היא, אדם שרואה את הדגים לאחר שהוצאו מהמים, חושב שהדגים מלאים שמחת חיים, במים הם שטים בניחותא, ובחוץ הפרפור הוא סימן לשמחה מרץ וריקוד, ונראה שמתחילים לחיות. וכך נראים הדברים למי שלא מבין בדגים, שהרי פרפורים אלה הם פרפורי גסיסה. וכן ממש הם הדברים בנוגע למצבו של האדם הפורש מבית המדרש ומתנתן מצינוור החיים שלו, נראה לפעמים כשמח ומלא חיים, מתלהב מכל התענוגים שהעולם הזה יכול להציע לו. והאמת, שאדם שחי את חייו תוך שהוא מנותק מתורתנו הקדושה, הריהו חשוב כמת, וכל פינוקו של העולם הזה אינם אות חיים אלא פרפורי גסיסה, וגופו אולי יישאר לטייל ולבלות כאן בעולם הזה עוד כמה שנים, אבל רוחו ונפשו עומדים לשוב אל כור מחצבתם ולהניחו כאן כשהוא מתבוסס ושוקע בביצת החומריות העכורה. אף ללומדי התורה בעמל יום אחרי יום, לעיתים נדמה להם ששם ברחוב "יש חיים", שם משתוללים וחיים, והכל כל כך תוסס, אך עלינו לדעת שאין אלו חיים כלל, אלו פרפורי גסיסה, כדג המשתולל מחוץ למים. החיים האמיתיים הם חיים של תורה, בין כותלי בית המדרש, תורתנו, תורת חיים, שבלעדיה אין חיינו חיים.

בספר "לולי תורתך" מסופר, פעם הגיע הרב שך זצ"ל להיכלה שלישיבת פוניבז' כשהוא חיוור מאוד, והתיישב במקומו באפיסת כוחות. ואמר שהרגש תוכל כך רעה, שהוא אינו בטוח שיעבור את היום בשלום! היה זה בשעה עשר בבוקר. באחת עשרה הוא חלש ומותש עד כלות, והמשיך ללמוד. בשתיים עשרה שאלו אותו, אולי בכל זאת יסכים לחזור לביתו, לא היה בכוחו לענות, רק הניד בראשו לשלילה. בשעה אחת, הגביה ראשו ואמר בהתרגשות, אם אחזור עכשיו לביתי למות על מיטתי, אז אלך מהעולם בלי כלום, אבל כאן אני יושב עם ר' עקיבא איגור, עם סברא של ר' עקיבא איגור, עם אפטר כאן חלילה, אמות עם סברא של ר' עקיבא איגור, "לפחות זה". "אדם כי ימות באהל", באוהלה של תורה.

על חובתו של האדם להתמיד בלימודו ולא לעסוק בשום דבר אחר, סיפר פעם הגר"ד פוברסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז': "בצעירותי, כאשר למדתי בפולטובה היה רעב גדול מאד, עד כדי כך שבתחילתו של כל שבוע קיבלתי חתיכת לחם שגודלה היה פחות מכיכר לחם שלנו, וחתיכה זו היתה אמורה להספיק לכל ימי השבוע... בליט ברירה הייתי נאלץ לעשות סימונים בלחם, כדי לדעת עד היכן לאכול היום, עד היכן מחר, וכו'..."

"וזכרתי", המשיך הגר"ד פוברסקי לספר, "שבזמנים ההם היתה קיימת אפשרות 'לעשות מסחר' כלשהו בפנימי האוכל. דהיינו, לקחת מאכל מסוים, שהיה עשוי משמן, למכור אותו ולקבל בעבורו לחם, מרבית הבחורים שהיו עמי בישיבה לא התעסקו בזה, והעדיפו להישאר רעבים, העיקר לא לצאת מהלימוד ולו לרגע קט, אבל היו מועטים שבשל הרעב הגדול שפקד אותם – מכרו את המאכל ההוא וקבלו את הלחם".

והעיד הגר"ד, לדורות ולדורי דורות, שכל מי שהתעסק בזה – לא נשאר בעולם התורה! – – – מבהיל, הרי הבחורים הללו לא עשו זאת לשם מסחר. "גם אני מעיד על כך", ציין ראש הישיבה, "שחבריו עשו מה שעשו בגלל הרעב שפקד את האזור כולו, ולמרות הכל, התורה איננה סובלת התערבות של גורמים אחרים בלימודה! אי אפשר גם ללמוד וגם 'לעשות מסחר'. אי אפשר!"

"אני עצמי", הדגיש הבאמן זצ"ל, "אניני מבין למה לא נותרו הבחורים ההם בלימוד, אבל זו המציאות! ומציאות, כידוע, אי אפשר להכחיש. אם דוים רק מעט מן הגמרא, אם נוגעים רק קצת במסחר, כבר אין זה לימוד!"

והוסיף הגר"ד פוברסקי לספר ב'רשימות תלמידים', שהמעשה ההוא עם הבחורים בפולטובה, שימש אותנו... פגישתו עם שר הפנים. היה זה לאחר שעלה לארץ ישראל, והתמנה לראש ישיבת פוניבז'. בתקופה מסוימת בקשה הממשלה להגיע להסכם עם ראשי הישיבות, שכל הבחורים יתאמו במטווחי ירי וידעו להחזיק רובה, דהיינו, לא גיוס מלא ולא גיוס חלקי, אבל לפחות שידעו לירות...

הגר"ד יחד עם שני ראשי ישיבות נוספים, הגיעו לפגישה עם שר הפנים כדי לשכנעו שגם היוזמה הזו תיתקל בהתנגדות גורפת מצד כל עולם התורה. השר, שלעדונו של ראש הישיבה היה 'אדם ישר והגון'. התרשם באופן מיידי מדבריהם של ראשי הישיבות, והבטיח שבישיבת הממשלה יצביע נגד החוק, אבל ביקש מהגר"ד להסביר לו "מה יקרה אם בחורי הישיבות ידעו להחזיק רובה: הרי אין אנו מבקשים לגייסם לצבא, וכי מה זה יכול להזיק להם אם ידעו לעשות שימוש ברובה?"

ואז חזר בפניו ראש ישיבת פוניבז' על הסיפור ההוא, של הבחורים שהתעסקו במכירת המאכל בישיבה בפולטובה... "גם אני לא מבין למה הם יצאו מהלימוד, אבל כך היתה המציאות, ומזה אפשר להסיק שלימוד התורה חייב להיות ללא כל תערובת נוספת. אם הבחורים יחזיקו רובה – הם לא יישארו בלימוד!"

על רבי דוד זצ"ל רבה של נובהרדוק, בעל ה"גליא מסכתא", מסופר שהיה רגיל לשקוד על לימודו בבית מדרשו עד חצות הלילה, וכשהיה חוזר לביתו היתה קמה אשתו הרבנית ומכניה לו את ארוחת הערב.

פעם אמר לה: "למה את טורחת כל כך בעבורי, הניחי את התבשיל על הפתילה באש נמוכה, ותני על ידה צלחת וכף, וכשאשוב מבית המדרש, אקח בעצמי ואוכל". הסיכמה הרבנית לדבריו, והיתה משאילן לו כך את האוכל בכל לילה.

יום אחד הכינה הרבנית עמילן לכביסה, ונתנה אותו על הפתילה, ואת התבשיל שמה על פתילה אחרת. באותו לילה התקשה רבי דוד בקושיא חזקה, וכשחזר הביתה, בעודו שקוע בקושייתו, מזג מן העמילן שהיה על הפתילה במקום הרגיל, טבל בו את פתו ואכל. למחרת הופתעה הרבנית לראות, שהתבשיל נשאר כמות שהוא בקדרה שעל האש, ואילו העמילן איננו. הבינה שהורה החליף בין הקדרות. ניגשה ושאלה אותו האם שם לב לעצם משונה בתבשיל שאכל אמשך אמר לה: "האמת אומר לך, לדמה לי כי היה חסר בו מעט מלח", אמרה לו: "אכלת עמילן ולא תבשיל".

על כגון זה ואמר (משלי ה', י"ט): "באהבתה תשגה תמיד".

מן החזו"א כותב באגרות (ח"א סי' טו) **"רוח הקודש היא יגיעת העיון ברוב עמל ובמשנה מרץ עד שמתוסף בו דעת ותבונה בלתי טבעי"**. והכל ברוח הקודש השורה על כל העמל בתורה **לאסוקי שמעתתא** (שם ח"א סי' ל"ג) **"וכשהו בעמיקין בה לכה הן בשעה זו כמלאכים ורוח ממרום שורה עליהן"** (שם). ובזה ביאר את שפוע חכמת האנושות המושפעת על חכמי התורה, והכל מלימוד התורה הקדושה

מעשה שהיה במרן הגאון **אלחנן וסרמן** זצ"ל ועמיתו מרן הרב מפוניבז' זצ"ל, שישבו פעם ודנו מה קרה שאין כיום (בזמננו) עוד כמו רשכבה"ג ר' יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, למה הדורות לא מצליחים להצמיח כזו גדלות בתורה.

ונמו וגמרו הכל משום שהאברכים חיים בדוחק עצום ואין להם כסף במה לחיות, הדוחק עצום נורא, וכנראה שזו הסיבה שמפריעה להם לגדול. החליטו שאם אכן תהיה קצבה קבועה לאברכים ממילא יזכו לעוד ר' יצחק אלחנן...

ניגשו וביקשו מהר"י דראדין הגאון **רבי משה לנדינסקי** זצ"ל שילך ויבקש מתורמים לצורך זה, כי הוא היה קרוב לכמה גבירים בעלי יכולת. ואכן התחיל הסתובב אצל הגבירים. הגביר הראשון, שרשכבקי שמו, התלהב מאוד מהענין. "כמה זה יוצא בשה"כ?" – שאל. ענה לו הרב"מ לנדינסקי: "עשרים אלף רובל בשנה".

מיד הוציא הגביר צ'ק על הסכום המדובר, אך הוסיף ואמר: "תראה, קיבלת את הכסף, אבל ר' יצחק אלחנן לא תראה מזה. אברך שרגוע מעול הפרנסה יש לו כבר כסף מראש, ר' יצחק אלחנן הוא כבר לא ייצא. ר' יצחק אלחנן זה תורה מתוך הדחק, תורה בעמל מאהבת תורה".

קם רבי משה וקרע את הצ'ק. איני רוצה להפסיד את ר' יצחק אלחנן של הדור... ויותר לא דיבר מזה עוד.

על המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל מסופר, כי בילדותו התייתם מאביו, ובמשך השבוע עבד בחנות על מנת לחיות ונפשו. בכל יום שיש לאחר שהיה מקבל את שכרו, היה הולך למקווה לטבול לכבוד שבת קודש, ובשבת היה משתדל להספיק כמה שיותר בלימוד התורה הקדושה.

באחד מימי שישו, כשיצא מהמקווה, הכניס ידו לכיסו ונחרד לגלות כי כל כספו נעלם. יחזקאל הצעיר הרגיש כי גנבו לו שבוע מהחיים, הרי זה שכרו מכל עמלו במשך שבוע שלמו!

לאחר מכן חשב לעצמו, "היום גנבו לי שבוע מהחיים, ופעם אחרת עלול אני לאבד שבוע נוסף מהחיים. אם לא אעמוד על המשמר לאציל כל יום מימי חיי, עלול אני לעת זקנה לשאול את עצמי, מה עשיתי בכל חיי?".

הבין יחזקאל, כי אם החיים יקרים לו, ואם רצונו ברווחים בטוחים, שאיש בעולם לא יוכל לקחתם ממנו, יש רק פתרון אחד, והוא, שכל רגע מהחיים ינוצל ללימוד התורה, ואז חיינו יהיו מלאים ולא יאבדו מנונו לצא.

מיד נכנס ללמוד בישיבת ראדין, משם עבר לישיבת קלם, והשקיע את כל זמנו בלימוד התורה הקדושה. מעולם לא איחר רבי יחזקאל לסדר או לתפילה, על אף כל הנסיגות והקשיים, עד שתמנה לימים כמשגיח בישיבת פוניבז', והיה לרבם של מאות ואלפי תלמידי הישיבה.

הסביבות

עלון להפצת תורת המוסר

"אוהל יוסף" - נובהרדוק ירושלים

פרשת קרח (לבני חו"ל)

תמוז תש"פ

גליון מספר 295 (328)

דגל המוסר רבינו גרשון ליבמן זצ"ל

"וידבר משה אל ה' לאמר יפקוד ה' לכל בשר איש על העדה" (כ"ז, טו"ז)

החשיבות של קבלת מרות

שמסתכל מרחוק חושב עליו ומתפעל כמה שחיון מעולה הוא זה, אך הוא ממליח לנפול על פני המים הודות לתנועתו של אבריו! וכולם מתפעלים. אך אם מתבוננים יותר, **ראים שהוא הולך עם זרם המים**, לכיוון הירידה. ואי יש לשאול: מדוע הוא לא שוחה כלפי מעלה, נגד הזרם? **אלא מכאן הוכחה**, שאין לו שום עצמיות, שום רוח חיים, הוא מת!! משום שהסימן של החיים הוא בהליכה נגד הזרם. **אך אם הולכים עם הזרם** ולא מתגברים, זה לא סימן של עצמאות, אלא ההיפך הגמור, זהו כצאן לטבח יובל. אם אין לאדם כח להתנגד להשפעת השליטות והוא שוחה עם הזרם, ואינו מתגבר, זהו חוסר העצמיות. כי העצמיות והעצמאות, סימנם דווקא בשחיה נגד הזרם, בקבלת ההדרכה הטובה והנכונה.

אפילו כשמחזר בדרך דעה, אם הם ישרו בתור צאן, או הירידה שלהם היא תהיה בלתי נמנעת. ולכן ביקש משה רבנו שהיה מנהיג, וזה לא מחמת צרות עין על ישראל ח"ו, או לוויל בעדקתם, אלא מתוך דאגה כנה ונאמנה למצבם הרוחני, הם חייבים להיות כפופים למהיג אשר יוכיחם, ויורם את הדרך.

הלימוד חזו מחיב אותנו למרוד נגד הרצון השטותי הזה: **"מתי אחיה עצמאי** אלא עליו לקבל תוכחות, בירורים, ולא הרגיש כאותו בן של אדמו"ר שכאשר לא ציית בקול אביו, ואביו הוכיחו באומרו לו: הרי האדמו"ר אומר לך כך! ענה לו: גם אני אדמו"ר. **אם כל אחד מרגיש את עצמו אדמו"ר**, אז זהו מצב של הפקרות מסוכנת ולא של עצמאות. אכן, מובן לנו מדוע דאג משה רבנו, ומדוע ה' נעה לו, והרגיע אותו ואמר לו שיהושע הוא "איש אשר רוח בו" יודע דעת כל אחד ואחד, הוא ניהן בתוכו הראשית, המוכרחת אצל המנהיג הרחוני. **יש צורך** לקחת אותו בדברים קודם לכן, עד כמה הם סרבים וטרחנים, זהו תפקיד לא קל, יהיה לו עסק עם ציבור שכל אחד חושב את עצמו לאדמו"ר ומנהיג, ולכן דווקא צריך רועה שידע להתרגע עם כל אחד, ולא ילכו כצאן לטבח יובל.

אנ צריכים להתחזק מזה ולהמשיך להחזיק את עצמנו כנער, "כי נער ישראל ואחבהו" זוהי ההגדרה של כלל ישראל: נער, דהיינו מרגיש כל הזמן שאננו גדול דין, ושהוא עוד כפוף וזקוק להדרכה. **מה שעם ישראל סבלו עד עכשיו**, זוהי תוצאה של עוון המרגלים, שאנו, זה היה המכשול שלהם, וחז"ל אומרים שהמרגלים פחדו להפסיד את הנשיאות שלהם אם בני ישראל יכנסו לארץ ישראל, ואז העדיפו להישאר נשאים במדבר, ובגלל זה הוציאו דיבת הארץ וגרמו לבניה לדורות. **אנו עוד מרגישים את הבכיה לדורות הזו, ואף לא נתעורר?** אף לא נבין ששאיפה לעצמאות ולהיות מנהיג כאשר עדיין לא ראינום לך, זוהי ההתחלה של בכיה לדורות!

על כן אנ צריכים להתעורר ולהרגיש שאנחנו עוד בגדר של צאן, של נער, ולהגות בהכנה ובאיפוק, לדעת שאנו עדיין זקוקים לדושה, ושבהדרכת הרועה מכה לדוד הנכונה אשר ממנה יצמח בבוא הזמן, גם אצלנו, כח המנהיגות והקניינים הנחוצים למשימה החשובה שעלנו להגיע בעיניה.

משה רבנו מדבר להשייח כמעט בלשון עיוני: **"יפקוד"**, דהיינו, הוא מכיב את דאגתו שכלל ישראל לא יישארו אף רגע בלי מנהיג רחוני. **יש להתבונן** מדוע החרדה הגדולה הזו של משה רבנו פן כלל ישראל יהיו בלי מנהיג אפילו רגע קט! למשל אצלנו בישיבה, **אנו רואים ומעמידים** כי יש מעבים והתנהגויות אצל התלמידים, המעדיקים את החזיונות שהיה מנהיג בראש התלמידים, כי אינם בשלים די צרכם כדי לדעת להתנהג לבד בלי החרדה, ובלו יעזו וכולי האי ואולי. **אבל כלל ישראל**, היו כבר די אחראים כל אחד למעשיו, כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה', והלא כולם קיבלו את התורה, וכולם הרי ראו את כל הניסים והנפלאות, ואם אמנם היו כמה חריקות, כמה מחלוקות, וכמה בעיות, אך זה היה בראשית הזמן שהיו במדבר. אבל עכשיו, בסוף הארבעים שנה, **כאשר משה מעיד** אתם הדבקים בה' אלהיכם, חיים כולכם היום! ועוד "מי יתן לבכם זה לרם כל הימים" או בודאי שכולם יודעים את חובתם בעולמם וכל אחד מהם יכול להיות מנהיג, ויכולו להתנהג כראוי אף אם יהיו תקופה כלשהיא בלי מנהיג, **ומה כל החרדה הזו?**

ותבוננו: **כל אחד מאתנו שואף כל חיים** "מתי כבר אחיה עצמאי", מתי אפרוק את עול ההנהלה מעלי, וכי אני עוד ילד קטן? **מדוע מתייחסים אלי** כאל תינוק שצריך כל הזמן להורות לו איך יתנהג? וכי וכו'. כל אחד מלא טענות כריזמו, וכל שאיפתו היא: "והיה כאשר תריד ופקרת עולו מעל צוארדי", מתי יהיה סוף סוף עצמאי להתנהג כרצונו לבו. **אבל משה רבנו פוסל את הגישה הזו**. אף על פי שכלל ישראל במדבר, היו כבר בסוף הארבעים שנה, הם צריכים איש על העדה אשר יציאם ואשר יביאם, הם עוד בגדר של צאן, וצאן בלי רועה, זה לא ייתכן. הם חושבים את עצמם כבר גדולים ועצמאים, אך צריך מי שיוציאם ומי שיביאם. **צריך עוד לעמוד** על כל תלמיד להגיע בזמן ל"סדר", לקום בזמן לתפילה בציבור, לשמור את סדרי הישיבה, בדיוק כמו צאן, ואף כי הגדרה זו נראית כפוגעת בכלל ישראל, כל שכן בנו אנו. אך זוהי ההגדרה: הצאן אין להם עצמיות, אלא הם כולם צמודים, זה בעקבות זה, והולכים לכיוון שהרועה מדריד אותם, ובלעדיהם הם לעולים ליפול כולם לבאר שחת.

הדברים אצלנו הם בבחינת קל וחומר. כשאנו רואים כמה כל אחד נתון להשפעה שלילית כל כך בקלות! הנה, תלמיד אחד מתחיל לעשן, ואז גם חברו שואף ל"תענוג" הזה, איזו שטותי איזה שגעון! מדוע את ההשפעה השלילית מקבלים כל כך בקלות? ולא מרגישים שום עלבון ושום פגיעה להיות נתון להשפעתו ולהדרכתו של איזה רועה, שאין לו שכל כצאן לטבח יובל, זוהי ההגדרה בדיוק, ואין לו את החינוך הפשוט לראות את הקלוקל: **משל למה הדבר דומה**: בן אדם טבע בטהר, ונפתו עפר, ואבריו זיזי הנה והנה. מי

דברי רבותינו בעלי המוסר על פרשת השבוע

רבי יעקב ישראל קוויבסקי זצ"ל

"ויקה קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (ט"ז - א')

מה עשה? עמד וכינס מאתיים חמישים ראשי סנהדראות וכו' והלבישן טליתות שכולן תכלת. באו ועמדו לפני משה, אמרו לו, טלית שכולה תכלת חייבת בציצית או פטורה. אמר להם, חייבת. התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחד, חוט של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור עצמה? [רש"י].

הסטייפלר ב"קריינא דיאגנא מסביר את הטענה של קרח נגד משה רבנו, שאמנם משה ואהרן בני עמרים הבכור לקחו לעצמם מלכות וכהונה גדולה, אבל קורח הוא הבן של יצהר והוא השני לאחים, וא"כ הנשיאות מגיעה לו. עצם בקשה זו, היא סיבה לא למנות אותו, כי כל המינויים היו על פי הקב"ה ולא לפי רצון אישי. הוא עצמו הודה בפני משה רבנו שרדיפת הכבוד וההתנשאות היא דבר מכוּנע, שהרי הוא עצמו טען "למה נתנשאו", ובאותה טענה ביקש לעצמו את הנשיאות. עצם בקשתו לנשיאות גרמה שסתר את עצמו מיניה וביה, והראיה שרצה להביא מטלית שכולה תכלת, היא עצמה טפחה על פניו, כי מה שחטלית לא פוטרת את עצמה, כי היא משמשת ללבישה ולחימום האדם ואין באפשרותה להשיג את מעלת התכלת המזכירה את כסא הכבוד. וכשאדם לובש טלית, יש לו בזה נגיעה אישית ולתועלתו, ולכן גם אם יקחו את הטלית, לא יעמוד ביעוד שלשמה נוצרה הטלית "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", וכן בית מלא ספרים משמש את האדם בלימודו, או סתם "לקשט" את הבית "ביספרים", "קישוט" זה לא יכול להביא את האדם "למעלת המצוה" שכל כולה צריכה להיות לית שמיה ללא שום נגיעה אישית. וזו גם הסיבה שקרח לא היה ראוי לנשיאות, כי גם אם יקחו את הטלית, לא יעמוד ביעוד שלשמה נוצרה הטלית "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", וכן בית מלא ספרים משמש את האדם בלימודו, או סתם "לקשט" את הבית "ביספרים", "קישוט" זה לא יכול להביא את האדם "למעלת המצוה" שכל כולה צריכה להיות לית שמיה ללא שום נגיעה אישית. וזו גם הסיבה שקרח לא היה ראוי לנשיאות, כי גם אם יקחו את הטלית, לא יעמוד ביעוד שלשמה נוצרה הטלית "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", וכן בית מלא ספרים משמש את האדם בלימודו, או סתם "לקשט" את הבית "ביספרים", "קישוט" זה לא יכול להביא את האדם "למעלת המצוה" שכל כולה צריכה להיות לית שמיה ללא שום נגיעה אישית. וזו גם הסיבה שקרח לא היה ראוי לנשיאות, כי גם אם יקחו את הטלית, לא יעמוד ביעוד שלשמה נוצרה הטלית "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", וכן בית מלא ספרים משמש את האדם בלימודו, או סתם "לקשט" את הבית "ביספרים", "קישוט" זה לא יכול להביא את האדם "למעלת המצוה" שכל כולה צריכה להיות לית שמיה ללא שום נגיעה אישית.

הגמור רח"ל: **כמה לימוד מוסר יש כאן**, כמה אדם צריך להיזהר מרצונו ונגיעתו האישית שלא ידרדר לשפל המדרגה. **הסטייפלר מוסיף בספרו "ברכת פרא"** להסביר את יסוד המחלוקת של קרח עם משה רבנו חז"ל גילו לנו, שכל עיקר המחלוקת היתה לשם תאוות השררה שקרח חשב שמגיע לו, אבל כלפי חוץ הוא טען שהיפך, "ולמה תתנשאו", וכל רצונו "לדרוש טוב לעמנו" "כי כל העדה כולם קדושים", וכמו שרש"י כתב לקמן "איניני מקפיד אלא בשביל כולכם. "ויכן דרכם של כל בעלי המחלוקות, בליבם הם חושבים כך ובפיהם נופת צופים, ונוטפים את טיגונום באידיאלולוגיה, או במסווה של "טובת הרבים". ועל אף שקרח הסתיר את כוונותיו, בכל זאת אלו שנגררו אחריו ידעו את מניעיו, והראיה, מהגמ" בסנהדרין (ק"י). על און בן פלג שאשתו הצילתו, שטענה לו, הרי לך לא יצא ממחלוקת זו שום רווח, והוא לא ענה לה שהכל לשם שמים "ולטובת הציבור", אלא אמרו חז"ל, שכל מה שטען לה "מה אעשה כבר נשבעתי". וזהו כוחה ואופיה של תעמולה ושל

יוצא לאור ע"י קיבוץ אברכים - "אוהל יוסף" - נובהרדוק

בית המדרש "בית מרים גיטל" מעלות דפנה 117 ירושלים

טל: 0527639747 דוא"ל: Ohelyosef1@gmail.com